

**Wyrok z dnia 3 października 1996 r.
II URN 4/96**

Oddalenie wniosku o przyznanie wcześniejszej emerytury kobiecie, która ukończyła 55 lat życia i nie wykazała 30-letniego okresu zatrudnienia nie jest dopuszczalne bez podania, czy istnieją inne podstawy nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, przewidziane w art. 27 ust. 1 pkt 1 zdanie 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie: SN Jerzy Kuźniar, SA Mieczysław Bareja (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Witolda Bryndy, po rozpoznaniu w dniu 3 października 1996 r. sprawy z wniosku Marii P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o emeryturę, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 24 kwietnia 1995 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i decyzję Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 26 stycznia 1995 roku [...] i sprawę przekazał Oddziałowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 26 stycznia 1995 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w O. załatwił negatywnie wniosek Marii P., urodzonej 24 sierpnia 1939 roku, o wcześniejszą emeryturę, powołując się na przepis art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Organ rentowy stwierdził brak 30-letniego stażu zatrudnienia, od którego zależy prawo pracownicy do wcześniejszej emerytury. Okres zatrudnienia Marii P. łącznie z okresem opieki od dnia 11 maja 1991 r. do 1 czerwca 1992 r. nad ojcem, będącym inwalidą I-ej grupy, organ rentowy wyliczył na 28 lat 10 miesięcy i 28 dni.

W odwołaniu do Sądu Wojewódzkiego Maria P. wносиła o zmianę decyzji organu rentowego i ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury, powołując się na opiekę nad ojcem - inwalidą I-ej grupy, własny stan zdrowia, niemożność uzyskania zatrudnienia i wiek.

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 1995 r., wydanym w sprawie [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu zmienił decyzję organu rentowego i przyznał Marii P. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 września 1994 roku. Sąd jako okresy nieskładkowe uznał, okresy opieki nad ojcem będącym inwalidą I-ej grupy, od 6 maja 1990 r. do 29 maja 1990 r. oraz od 11 maja 1991 r. do 1 czerwca 1992 r. Z motywów wyroku wynika, że Sąd Wojewódzki powtórnie wliczył do stażu zatrudnienia okres od 11 maja 1991 r. do 1 czerwca 1992 r.

Powyższy wyrok zaskarżył rewizją nadzwyczajną Minister Sprawiedliwości,

zarzucając rażące naruszenie prawa materialnego - art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz art. 3 § 2 KPC, a nadto naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej. W rewizji nadzwyczajnej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu do ponownego rozpoznania. Minister Sprawiedliwości stwierdził, że organ rentowy zgodnie z wyliczeniem zawartym w aktach rentowych uznał za udowodniony staż zatrudnienia odwołującej się łącznie w rozmiarze 28 lat 10 miesięcy i 28 dni (w tym okres nieskładkowy od 11 maja 1991 r. do 1 czerwca 1992 r.). Minister podkreślił, że powtórne wliczenie tego okresu przez Sąd Wojewódzki było błędne. Odwołująca się nie udowodniła więc 30-letniego okresu zatrudnienia wymaganego dla przyznania prawa do wcześniejszej emerytury zgodnie z art. 27 ust. 1 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy. Nadto w rewizji nadzwyczajnej podniesiono, że Maria P. w odwołaniu powoływała się na zły stan swego zdrowia, zarzucała brak wszechstronnego zbadania wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a w szczególności niewyjaśnienie kwestii, czy nie spełnia drugiego z warunków, od którego według art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy zależy prawo do wcześniejszej emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest w pełni uzasadniona. Zgodnie z art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) pracownica, która nie osiągnęła wieku 60 lat może przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma 30-letni okres zatrudnienia albo jeżeli ma 20-letni okres zatrudnienia i zaliczona została do I lub II grupy inwalidów. Rozpoznając sprawę Sąd Wojewódzki istotnie badał tylko pierwszy z warunków, od którego zależy prawo do wcześniejszej emerytury. Dokonując ustaleń w tym zakresie Sąd Wojewódzki, jak to trafnie wskazuje rewizja nadzwyczajna, bezpodstawnie wliczył do stażu zatrudnienia powtórnie okres nieskładkowy od 11 maja 1991 roku do 1 czerwca 1992 r. (uwzględniony już w decyzji organu rentowego). Tylko wskutek tego Sąd Wojewódzki stwierdził 30-letni staż zatrudnienia wnioskodawczynie i przyznał jej prawo do wcześniejszej emerytury. Ustalenie Sądu Wojewódzkiego co do stażu zatrudnienia jest w sposób oczywisty błędne. Maria P. nie udowodniła 30-letniego stażu zatrudnienia, a zatem nie może nabyć prawa do wcześniejszej emerytury w oparciu o przepis art. 27 ust. 1 pkt 1 zdanie pierwsze powołanej wyżej ustawy. Dokonując ustaleń w przedmiocie prawa do wcześniejszej emerytury Sąd Wojewódzki pominął w ogóle treść art. 27 ust. 1 pkt 1 zdanie drugie. Sąd ten nie przeprowadził jakichkolwiek ustaleń w przedmiocie stanu inwalidztwa wnioskodawczynie. Nie dokonał tego również organ rentowy. Ponieważ sama wnioskodawczynie powołała się na zły stan swego zdrowia i wiek, celowe było przeprowadzenie stosownych badań dla ustalenia, czy nie jest ona inwalidą II grupy, co uzasadniałoby prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu 20-letniego stażu zatrudnienia. Zasadny jest zatem zawarty w rewizji nadzwyczajnej zarzut w przedmiocie braku wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (naruszenia art. 3 § 2 KPC), a tym samym zasadny jest wniosek o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę, organ rentowy przeprowadzi stosowne postępowanie przed komisjami do spraw inwalidztwa i zatrudnienia i na podstawie orzeczeń

Komisji ustali, czy wnioskodawczyni jest inwalidką I lub II-ej grupy oraz - co może być również istotne w sprawie - od kiedy datuje się inwalidztwo w jednej z tych grup.

Powyższe rozważania dają podstawę do stwierdzenia, że zaskarżony wyrok nie tylko rażąco narusza prawo, ale również interes Rzeczypospolitej Polskiej. Sprzeczne z prawem ustalenie prawa do emerytury, niewyjaśnienie czy w ogóle istnieją warunki, od których to prawo zależy, nie jest zgodne z zasadami państwa prawnego.

Z tych wszystkich przyczyn stosownie do art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189) i art. 422 § 2 KPC orzeczono jak w sentencji.

=====